

ki ettekanne) ja neuroteadustest pärit mudeleid (kaugtunnetus, mikrotunnetus, Jörg Niewöhneri ettekanne). Mitmes mõttes oluline oli Sarah Pinki ettekanne, mis püüdis vähendada pikka aega kestnud tunnete ja tehnoloogia vastandamist. Pink tõdes, et nüüdisaja tehnoloogiast on saanud tunnete vahendaja, näiteks molekulaarse ja globaalse tasandi mõjusid ei suudakski me teisiti näha kui tehnika abil. Digitaaltehnoloogia aitab mõõta inimeste tundeid ja põhjustab ka ise tundeid (kui vererõhumõõtja näitab, et inimese vererõhk on kõrge, hakkab inimene muretsema; kaalunäit võib vallandada inimeses rõõmu või pahameele jms).

Jõuti järeldusele, et alati pole teiste valdkondade terminoloogia ja lähenemise laenamine siiski soovitatav. Näiteks Sibylle Künzleri ettekandele transduktsioonist kui multisensoorsete praktikate uurimise võimalikust moodusest järgnes diskussioon, mille käigus leiti, et seda geeniuurimisest pärit terminid ei ole otstarbekas üle võtta, sest kultuuriuurimises juba kasutusel olevad terminid võimaldavad nimetatud nähtusi piisavalt kirjeldada. Tõdeti, et meelte ja tunnete uurimisel pole olemas universaalselt kehtivaid lähenemisi. Konkreetse metoodika sobivus sõltub muuhulgas uurija enda tundelaadist. Niisiis sobib kokkuvõtteks ära tuua ka konverentsil kõlanud Rudolf Schenda soovitus uurijale: “Tee, mida suudad, ja ole rahul.”

Reet Hiimäe

Omakultuuri suurpidude konverents Tallinna Ülikoolis¹

14. septembril 2015 leidis Tallinna Ülikoolis aset konverents “Eesti kultuuri suurpeod maailmapärandis”, mille eesmärk oli tekitada laiemat arutelu harrastustegevuse ja suurpidude rolli üle üha muutuvast maailmas ning vaagida nende jätkusuutlikkust rahvusliku identiteedi traditsiooni edasikandjana. Konverentsi üks keskseid teemasid oli väliseestlaste panus omakultuuri hoidmisse. Septembrikuu konverents oli eelnevate uuringute loogiline jätk² ning selle korraldajad olid TLÜ vanemteadur Iivi Zajedova ja kasvatusteaduste doktorant Stanislav Nemeržitski.

Konverentsi avasõnad ütlesid TLÜ rektor Tiit Land ja kultuuriministeeriumi ase-kantsler Anne-Ly Reimaa. Järgnes Margit Siimi (EV Välisministeeriumi UNESCO Eesti rahvusliku komisjoni kultuuriprogrammide koordinaator) sõnavõtt laulu- ja tantsupidude ning UNESCO vaimse pärandi esindusnimekirja teemal. Ettekannete eel esitlesid Ingrid Rüütel ja Sille Kapper raamatut *Kihnu tantsud*.

Eriliseks võib pidada asjaolu, et rahvusvaheline konverents, kus oma ala spetsialistid tulid kohale Tartu Ülikoolist, kirjandusmuuseumist ning mitmelt poolt mujalt maailmast (USA, Rootsi, Soome), toimus peale ühe ettekande eesti keeles. Keskseks teemaks sai Eesti ja Baltimaade laulu- ja tantsupeod Eestis ning väljaspoolt Eestit ning tuleviku väljavaated.

Konverentsi esimeses osas analüüsis Guntis Šmidchens Seattle'i Washingtoni Ülikoolist Baltimaade laulupidude pärandit. TLÜ doktorant Stanislav Nemeržitski selgitas suurpeol osalemise ja subjektiivse heaolu seoseid. TLÜ teadur Sille Kapper arutles selle üle, missugust omakultuuri hoiame tantsupidudel. Tuntud Soome tantsukunsti dotsent Petri Hoppu Tampere Ülikoolist rääkis tänapäeva saami skoltide rahvatantsu ja identiteedi seostest. Eesti folklorist, Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristikaosakonna juhataja Mare Kõiva tutvustas eesti rahvatantsu tähendust ja olemust Austraalia kontekstis, tuginedes Vilma Kiviväli meenutustele. Jyväskylä Ülikooli doktorant Egge Kulbok-Lattik tegi ettekande Eesti kultuurist ja riiklikust kultuuripoliitikast. Konverentsi teises osas arutles Eesti ringhäälingu ja suurpidude teemal tuntud Eesti Raadio ajakirjaniku ja toimetajana töötanud praegune Tartu Ülikooli ajakirjandusõppejõud Maarja Lõhmus. TLÜ vanemteadur Iivi Zajedova tutvustas väliseestlaste suurpidude rolli omakultuuri hoidmisel alates 1946. aastast. Emeriitprofessor Ain Haas tegi ettekande rahvapillide säilitamisest välismaal ja kodumaal koos kaasatoodud rahvapillide muusikalise demonstreerimisega. Professor Martin Ehala Tartu Ülikoolist arutles Suur-Eesti identiteedi defineerimise üle. Emeriitprofessor Hain Rebas (Saksamaa/Rootsi) rääkis 20. sajandi Suur-Eesti laulupidude politiseeritusest ning SA Unitas juhataja Sandra Vokk jagatud pärandist ja loovestmise rollist kultuuri edasikandmisel.

Järgnes tulevikku suunatud arutlus, millest oleneb Eesti suurpidude kui identiteeti loova ja kinnitava rituaali tulevik, kuidas edendada ühist kultuurivälja eesti ühiskonnas ja väliseesti kogukonnas, kuidas luua ja hoida Suur-Eestit ja kas see on eesti avalikkuse huvides. Arutelul osalesid ka meie kultuuripõllul tuntud ja austatud Ingrid Rüütel, Ilvi Cannon, Sirje Kiin, Kärt Ulman. Vestlust juhtis Iivi Zajedova.

Mõttevahetuse raskuskese langeski kultuuri ja poliitika seostele. Tõdeti, et Eesti meedia ei käsitle ega kajasta piisavalt nende eestlaste elukäiku ja tegevust, kes olid sõja lõpus sunnitud põgenema Läände ning kus nende järglased korraldavad alates 1946. aastast tänini väiksemaid ja suuremaid kultuurisündmusi. Millest Eesti jääb ilma? Võib arvata, et väga paljust, sest ka väljaspool Eestit korraldatud eestlaste üritused on ju eesti rahva kultuuri loomulik osa.

Esile tahaks tõsta veel ühte konverentsi korraldamise tahku – interaktiivset korraldust. Nimelt toimusid konverentsi kolm osa erinevates institutsioonides. Arutelu lõppedes olid kõik konverentsil esinejad kutsutud kohtumisele Eesti Vabariigi parlamendi Vabaerakonna kultuuritoimkonnaga, jätkates arutelu konverentsi teemal.³ Konverentsi pidulik lõpetamine leidis aga aset Okupatsioonide muuseumis, kus üksiti avati tantsupidude näitus “Tants on rõõm ja elujõud ...” (U. Toomi) – 80 aastat Eesti tantsupidusid”. Näituse koostas Tallinna Ülikooli tantsukunsti dotsent Angela Arraste, kujundas Peeter Paasmäe ning esmaettekandele tuli Indrek Hirsniku rahvatantsuetendus “Meie lugu”.⁴

Konverents, kontsert ja näitus said teoks tänu Tallinna Ülikoolile, Eesti Teadusfondile (grant nr 9132), Okupatsioonide muuseumile, Eesti Kultuurkapitali arhitektuuri ja rahvakultuuri sihtkapitalile, Riigikogule, EV Välisministeeriumile ja Tallinna linnavalitusele. Eriline tänu seoses konverentsi ettevalmistamise ja korraldamisega kuulub Egge Kulbok-Lattikule, Maarja Lõhmusele ja Praha Karli Ülikooli magistrandile Joosep Grentsile.

Iivi Zajedova